

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Делян Пламенов Илиев тема: „Клоуната като метод за усъвършенстване на актьорската техника“ за присъждане на ОНС „Доктор по театрознание” в област на висшето образование: 8. Изкуства, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство (Театрознание и театрално изкуство); факултет по „Сценични изкуства“, катедра „Драматичен театър“ на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“

от доцент д-р Милена Анева – катедра "Телевизионно, театрално и киноизкуство“, Факултет по изкуствата,
ЮЗУ "Неофит Рилски"

1. Общо представяне на докторанта и дисертационния труд

За да подкрепи подобна кандидатура човек трябва да е сигурен в неговите качества и най-вече от това - има ли нужда от него.

Започвам така нестандартно едно академично становище, защото съм убедена в необходимостта от доктор с подобни качества и защото той ще заеме полагащото му се място в не особено голямото разнообразие от специалисти в областта на театралното изкуство, така необходими особено за професионалното обучение на студентите. Смятам, че дисертацията на Делян Илиев ще бъде и основно учебно помагало за бъдещите изследователи, а също така и за обучението на студентите от факултет по „Сценични изкуства“, катедра „Драматичен театър“ на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“.

Дисертационният труд, с обем от 103 страници, се състои от увод, изложение в две части с по четири глави всяка, заключение и допълнителни материали.

Авторефератът съответства на съдържанието на дисертацията. Докторантът има необходимите публикации, участия в научни и творчески форуми.

Научен ръководител на докторанта е проф. д-р Атанас Атанасов.

2. Обща характеристика на съдържанието на дисертационния труд

Обекта на изследването е феноменът „адаптиране на театрална пиеса в Изследването се основава на комбинация от исторически и практически подходи. Чрез анализ на различни теоретични източници и исторически преглед на клоуната, дисертацията проследява еволюцията на клоуна като сценичен персонаж и актьорска техника. Паралелно с това са проведени практически експерименти с група млади актьори, с които се работи по текстове на Чехов, прилагайки аспекти на клоуната като метод за усъвършенстване на тяхната актьорска техника.

В уводът Автора на дисертацията разглежда клоуната като мощен инструмент за усъвършенстване на актьорската техника.

Основната цел на този труд е да изследва как клоуната може да бъде използвана като метод за усъвършенстване на актьорските умения в съвременния театър. Трудът предлага емпирично обоснован модел за въвеждане на клоуната като част от обучението на младите актьори в България.

ГЛАВА ПЪРВА: ИСТОРИЧЕСКИ И ТЕОРЕТИЧЕН КОНТЕКСТ ИСТОРИЯ НА КЛОУНАДАТА И ПАНТОМИМАТА

Първа глава е структурирана като историческа ретроспекция за възникването на клоуната.

Клоуната, като форма на театрална игра, възниква като естествено продължение на пантомимата. Въпреки че първоначално клоунът се появява на цирковата арена, неговата еволюция до драматичния театър преминава през редица социални и културни трансформации. В древен Рим например, пантомимите са използвани за забавления в амфитеатрите, като изпълняват представления, които осмиват обществото и властта.

През Ренесанса, комедия дел арте е съществена стъпка в развитието на театъра и клоуната. Маските и персонажите от този период, като Арлекин и Пиеро, стават символи на комедийните и трагичните аспекти на човешката природа. Тази традиция съществува и днес, като актьорите продължават да използват елементи от клоуната и пантомимата, за да изграждат своите образи.

В периода на модернизма, театрални реформатори като Брехт и Мейерхолд откриват клоуната като инструмент за разширяване на актьорските умения. Мейерхолд използва физическата експресивност на клоуна, за да разруши традиционните драматургични канони и да отвори нови хоризонти за театралното изкуство. Влиянието на тези театрални мислители е видимо в съвременния театър, където клоуната се използва като част от актьорската техника за достигане на емоционална автентичност и импровизационни умения.

КЛОУНАДАТА И СЪВРЕМЕННИЯТ ТЕАТЪР

Тук Илиев отбелязва, че през последните десетилетия клоуната се утвърждава като важен педагогически инструмент в театралните училища по света. Нейната гъвкавост и възможностите за импровизация я правят идеален метод за развитие на творческата свобода на актьора. Въпреки това, в българското театрално образование тя остава сравнително слабо застъпена.

ВТОРА ГЛАВА

КЛОУНАДАТА КАТО АКТЬОРСКА ТЕХНИКА

АКТУАЛНОТО СЪСТОЯНИЕ НА АКТЬОРСКОТО ОБУЧЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Докторанта в тази част акцентира върху проблема, че много актьори в България излизат от учебните заведения с недостатъчно развита физическа изразителност, което ограничава тяхната способност да създават комплексни и многопластови персонажи. Тази липса на физическа подготовка често води до стереотипни интерпретации на ролите, при които актьорите разчитат основно на вербалното изразяване, за да предадат емоциите и мислите на персонажите.

КЛОУНАДАТА КАТО СРЕДСТВО ЗА РАЗВИТИЕ НА ФИЗИЧЕСКАТА ИЗРАЗИТЕЛНОСТ

Тук именно един от основните акценти е върху един от основните принципи на клоуната е „преувеличението“, при което актьорът преувеличава жестовете и емоциите си, за да ги направи по-ясни и разбираеми за публиката. Този принцип помага на актьорите да развият по-голяма осъзнатост за своето тяло и неговите изразни възможности.

ИМПРОВИЗАЦИЯ И ВЪОБРАЖЕНИЕ В КЛОУНАДАТА

Импровизацията е друг ключов елемент в клоуната, който има потенциал да подобри въображението и реактивността на актьорите. Чрез упражнения по импровизация, базирани на клоунатни техники, актьорите могат да развият способността си да реагират спонтанно на сцената, да използват неочаквани ситуации в своя полза и да създават живи и динамични сцени.

ТРЕТА ГЛАВА

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ В ИЗСЛЕДВАНЕТО НА КЛОУНАДАТА КАТО МЕТОД ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА АКТЬОРСКАТА ТЕХНИКА – ОПЕРАТИВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

В дисертацията дотук са изброени няколко *оперативни характеристики*, които са основата на примерната програма по клоуната като метод за усъвършенстване на актьорската техника. Тези своеобразни доктрини на дисертацията са подбрани и формулирани на субективен принцип, също както и хората и методологиите, от чиито принос те произлизат. Невъзможно е да се обобща с едно изречение всичко, което въпросните хора и техните методологии са дали на театралния свят и култура, а и на цивилизацията въобще. Невъзможно е и списъкът с тези личности да бъде сведен просто до десетина имена. Но конкретната задача на труда на Илиев и предизвикателството за създаване на програма за млади бъдещи актьори ни задължава да бъдем пределно конкретни и, изхождайки от собствените субективни натрупвания и

опит в актьорската професия, да бъдем също така пределно пестеливи във формулировката на основните принципи на въпросната програма.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА КЛОУНЪТ И КЛОУНАДАТА КАТО АКТЬОРСКИ СПОСОБ, РЕЖИСЬОРСКИ КОНЦЕПЦИИ И ПЕДАГОГИКА В СЪВРЕМИЕТО

ПРИМЕРЕН УЧЕБЕН КУРС ПО КЛОУНАДА

Докторанта Илиев предлага детайлна програма за обучение по клоунада, която да бъде интегрирана в учебните заведения по театрално изкуство. Курсът е структуриран в няколко модула, като всеки модул е насочен към специфичен аспект от развитието на актьорската техника:

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА КЛОУНАДАТА

В този модул студентите се запознават с основите на клоунския театър, като се фокусират върху физическите аспекти на актьорската игра. Упражненията включват работа с маски, мимика и жестове, както и изучаване на различни техники за телесна изразителност.

ИМПРОВИЗАЦИЯ И ВЪОБРАЖЕНИЕ

Този модул развива импровизационните умения на актьорите чрез практически упражнения, които включват импровизация върху дадени ситуации и взаимодействие с публиката. Студентите се учат да реагират спонтанно и да използват неочакваните обрати в своя полза.

ЕМОЦИОНАЛНА ИЗРАЗИТЕЛНОСТ

Тук се набляга на способността на актьорите да предават сложни емоционални състояния чрез физически движения и жестове. Клоунадата, макар и често асоциирана с комедията, е средство за изразяване и на дълбоки драматични емоции.

АНАЛИЗ И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА РОЛИ

В този модул студентите прилагат научените техники за клоунада в драматичния театър. Те се учат как да използват клоунските техники, за да изграждат сложни и многопластови персонажи.

3. Заключение

Основната задача на труда е да предложи възможност за обогатяване на млади актьори и най-вече студенти, но е обнадеждаващо да се отбележи, че и актьори, които са на средна и над средна възраст, също могат да черпят от него вдъхновение и знания.

Намирам резултатите от изследването за приносени в своя характер за съвременния театър.

Подкрепям Делян Пламенов Илиев да му бъде присъдена ОНС “Доктор по театрознание”

26.02.2025г. София

доц.д-р Милена Анева